

**การบูรณาการบทบาทของพระสงฆ์ร่วมกับเครือข่ายสังคมในการเฝ้าระวังทาง
วัฒนธรรมของชุมชนภาคอีสาน**
**INTEGRATING THE FOR ROLE OF THE MONKS WITH SOCIAL NETWORKS IN
THE CULTURAL SURVEILLANCE OF NORTHEAST**

พระสุวิจักขณ์ กุลยศยังกูร*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาและองค์ความรู้ในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมชุมชน 2) เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์และเครือข่ายสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชนในภาคอีสาน และ 3) เพื่อการบูรณาการบทบาทของพระสงฆ์และเครือข่ายสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชนภาคอีสาน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม เก็บข้อมูลจากผู้รู้ 24 รูป/คน ภาคชุมชน 30 รูป/คน ผู้ปฏิบัติ 36 รูป/คน และผู้ให้ข้อมูลทั่วไป 10 คน จากวัดประมวณราชบุรี วัดศิริพงษ์वास และวัดป่าไผ่บุลย์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

ความเป็นมาและองค์ความรู้ในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชนภาคอีสาน โดยเริ่มมากจากมีการก่อตั้งกระทรวงวัฒนธรรมในสังกัดกรมศิลปากร ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ มีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนภารกิจหลักในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม เช่น โครงการเข้าวัดปฏิบัติธรรมวันธรรมสวนะ การอบรมพระธรรมวิทยากร การค่ายธรรมบุตร และงานด้านเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม เป็นต้น การดำเนินงานในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมาในการเฝ้าระวังติดตามความเปี่ยงเบนทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานเชิงรุกในการป้องกัน การแก้ไขปัญหาสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ และชัยภูมิได้ดำเนินการตามนโยบายตามลำดับขั้นตอนการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม ซึ่งวัดประมวณราชบุรี วัดศิริพงษ์वास และวัดป่าไผ่บุลย์ได้มีการดำเนินการในรูปแบบการเข้าค่ายพุทธบุตรตามรูปแบบที่มาจากวัดชลประทานรังสฤษฎ์

สภาพทางวัฒนธรรมของชุมชนภาคอีสาน ได้แก่ ด้านยาเสพติด ชู้สาว ทะเลาะวิวาท หนีเรียน และติดเกม โดยการดำเนินการวางแผนยังไม่เป็นระบบ ไม่ชัดเจน ขาดความร่วมมือของทุกฝ่าย ทำงานที่ไม่ต่อเนื่อง มีการป้องกันที่ยังไม่รัดกุมทั้งตัวเอง ชุมชน และโรงเรียน มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ยังไม่ตรงจุด เป็นการแก้ที่ปลายเหตุ ครอบครัวยังไม่ได้ให้ความรักความอบอุ่น

* ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เอาใจใส่ดูแลเต็มที่ เป็นการทำงานที่ขาดการบูรณาการร่วมกัน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว โดยมีการบรรเทาปัญหานั้นในบางส่วน ไม่ครอบคลุมทั้งหมด

การบูรณาการในการทำงานของพระสงฆ์และเครือข่ายต้องมีการประชุมและวางแผนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง กำหนดทิศทางที่ชัดเจนในการทำงาน มีการป้องกันโดยการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่เยาวชนในการปฏิบัติที่ป้องกันตนเองในครอบครัว โรงเรียนและชุมชนอย่างมีความเข้าใจร่วมกันก่อนที่จะเกิดเหตุเกิดขึ้น เมื่อมีแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นแล้ว ต้องแก้ปัญหาให้ตรงจุด พุดคุยให้กำลังใจ หาทางออกร่วมกัน ส่วนผู้ที่เกิดปัญหาขึ้นแล้ว ต้องให้การบรรเทาปัญหาโดยการพุดคุยให้กำลังใจ ใช้วิธีการที่นุ่มนวล ไม่กระทบต่อสภาพจิตใจที่อ่อนแอ ให้การอบรมสั่งสอนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่นำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้อย่างเป็นหนึ่งอันเดียวกัน ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบูรณาการ, บทบาทพระสงฆ์กับเครือข่ายสังคม, เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม

ABSTRACT

Objectives of this research were; 1) to study the historical background and knowledge in cultural surveillance of northeast. 2) to study the role of the monks with social networks in the cultural surveillance of northeast. 3) to integrating the for role of the monks with social networks in the cultural surveillance of northeast. The tools used were interview, interview, interview and focus group. Collect data from knowledgeable people in 24, community in 30, person in 36, general person in 10. The study from Phramuanrat temple, Siripongsawat temple and Papaiboon temple. Analyze data and presentation by descriptive.

The results of the research

Historical background and knowledge in cultural surveillance of northeast to started with the establishment of the ministry of culture under the department of fine arts. the National cultural maintenance act the National Cultural Council has been established, and the serve the main mission. In cultural surveillance, such as the project to enter the practice of religious practice. Training dharma speaker The bar association and cultural surveillance. The operation in the past 10 years to monitor the continuous cultural deviation. Has proactive actions to protect. Social and cultural issues systematic development In particular, the cultural offices of Nakhon Ratchasima, Buriram, and Chaiyaphum have followed the policy of cultural surveillance from Phramuanrat temple, Siripongsawat temple and Papaiboon temple. They get model from Cholaphrathansarit temole.

The cultural aspects of the northeast community are drug abuse, quarrels, school escapes, and game addiction. They have implementing unpredictable plans, lack of cooperation from all parties. Discontinuous work there is a lack of protection both the community itself and the school have taken to address the problem. But still not spot To solve the end Family does not give warm love. Careful care. It is a lack of integration. When the problem occurs by mitigating that problem in part it not control all

The integration of the works of the clergy and the network requires ongoing meetings and planning. Define a clear direction to work. It is protected by training. Understanding the youth in self-defense practices in the family. Schools and communities have a common understanding before the event occurs. When the problem is resolved. The problem must be solved to the point of encouraging discussion together. The problem is already. The problem must be solved by encouraging the use of the methodology. Does not affect the weak mental state. To teach the principles of Buddhism that apply to life. This is the collaboration of the relevant agencies. Can be the same Work together effectively

Keyword: Integration, The role of the monks with social networks, Cultural surveillance

1. บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สำคัญศาสนาหนึ่งของโลกที่มีศาสนิกชนให้ความเคารพนับถือเป็นจำนวนมาก ประเทศไทยนับถือว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติและเป็นสถาบันหลัก ที่สำคัญเหมือนสถาบันชาติ และพระมหากษัตริย์ ศาสนาพุทธถึงเจริญรุ่งเรืองคู่กับประเทศไทยมาตั้งแต่ครั้งสมัยสุโขทัย นับถึงปัจจุบันมีอายุกว่า 700 ปี โดยมีพระสงฆ์ที่ปลุกฝังความดีงามความดีชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีแก่สังคมและเป็นผู้สร้างศรัทธาในการปฏิบัติตนทางด้านคุณธรรมเป็นแบบอย่างแห่งคุณงามความดี (วิทย์ วิทเศวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2533: 18) พระสงฆ์เป็นสถาบันสงฆ์จึงเป็นสถาบันแห่งจารีตที่มีความสำคัญยิ่งมีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของชาวพุทธไทยในด้านศีลธรรมจริยธรรมและกิจกรรมทางโลก พระสงฆ์จึงเป็นหนึ่งในรัตนตรัยเป็นเสมือนตัวแทนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นเพียงสมมติสงฆ์ (คุณ โทจันทร์, 2552: 100) ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้น

ยุคปัจจุบันอารยธรรมตะวันตกเผยแพร่กระจายเข้ามาสู่ประเทศไทยผ่านสื่อต่างๆ ยากที่จะปิดกั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เจริญขึ้นกว่าเดิม และยังมีปัญหาด้านนาบุคค เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนาและวัฒนธรรมต่างๆ ตามมามากมาย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคคคด้านจิตใจให้มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาสังคมด้านอื่นๆ ด้วย พระพุทธศาสนาจึงเป็นสถาบันที่จำเป็นของสังคมที่มีบทบาทสำคัญ เป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นผู้นำ เป็นศูนย์รวมแห่งความ

เคารพ เชื่อถือ ศรัทธาและความร่วมมือในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งก่อให้เกิดเป็นมนุษย์ที่มีระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีในการปฏิบัติต่าง ๆ ที่ดีงาม

วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนรุ่นต่อไป ไม่มีสิ้นสุด เป็นสมบัติส่วนรวมซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากบรรพชนร่วมกัน สามารถนำอดีตมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อคนรุ่นหลังได้ โดยใช้ภาษาพูดและภาษาเขียน เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดประสบการณ์ สถาบันทางศาสนาก็เช่นกัน เป็นเครื่องมือเสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน บุคคลเมื่อมีความเชื่อและศรัทธาในสิ่งเดียวกัน เกิดสายสัมพันธ์ทางจิตใจ นำมาซึ่งกิจกรรมที่เป็นผลดีต่อส่วนรวมอื่นๆ ส่วนสถาบันพระสงฆ์เป็นผู้แนะนำสั่งสอนความรู้และวิชาชีพที่นอกเหนือจากพิธีกรรมทางศาสนา เช่น ชุมชนไทยที่เป็นชาวพุทธก็มีวัดเป็นแหล่งวิทยาการต่างๆ มาตั้งแต่โบราณสืบต่อมาจนถึง ปัจจุบัน ที่เป็นสถานที่เรียน อ่าน เขียน คิดเลข และงานฝีมือ (บรรพต วีระชัย และคณะ, 2523: 56)

ปัจจุบันมีระบบเงินตราเข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้น บทบาทของสถาบันพระพุทธศาสนาหรือพระสงฆ์ และชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทางด้านวัตถุ ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ ที่ส่งผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจ ค่านิยมและความเชื่อถือของประชาชน บทบาทของพระสงฆ์และวัดในพระพุทธศาสนาจึงเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตไปตามความเจริญทางวัตถุของสังคม เนื่องจากการเกิดมีสถาบันที่เฉพาะเจาะจงใหม่ๆ เข้ามาแทนที่บทบาทเดิมของวัดและพระสงฆ์ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ศาล สถานรื่นเริง และวิชาการใหม่ๆ จากตะวันตก รู้จักหลักวิชาการสังคมใหม่จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมวัตถุนิยม มีโลกทัศน์ของการสร้างสรรค์ความท้าทายสูงทำให้คนบางคนมองสังคมพระสงฆ์และสถาบันพระพุทธศาสนาว่าเป็นของเก่า ไม่ทันสมัย (ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, 2526: 1) จึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตามมามากมาย โดยที่มาจากบทบาทของพุทธศาสนา หรือพระสงฆ์ที่มีต่อสังคมน้อยลงไปอย่างเห็นได้ชัดเจนที่เกิดขึ้นในสังคมที่ส่งผลกระทบและก่อให้เกิดความเสียหายมากอย่างหนึ่งนั่นคือปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาสังคมที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นที่มาจากสาเหตุสำคัญของปัญหาการทะเลาะวิวาท และการใช้ความรุนแรง เกิดจากขาดความอบอุ่นในครอบครัว ค่านิยมในเรื่องศักดิ์ศรีของสถาบัน การท้าทายโดยการขีดเขียนข้อความ ความอยากรเด่นอยากดัง ความเป็นศัตรูคู่กริยามาก่อน การรวมกลุ่มจำนวนมากทำให้เกิดพลังฮึกเหิม การถูกทำร้ายมาก่อนและแก้แค้นกลับ การเมาสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การปลุกฝังค่านิยมผิดๆ จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง (สุดาพร สีนประสงค์, 2550: 2-3) ปัญหาการหนีโรงเรียน เป็นปัญหาที่มีผลกระทบมากในเด็กอายุสูงกว่า 10 ปี โดยมีพฤติกรรมที่ไปโรงเรียนตามปกติ แต่ไปไม่ถึงโรงเรียน เด็กจะใช้ช่วงระยะเวลาที่ควรอยู่โรงเรียนไปเที่ยวเตร่ตามความพอใจ หรือตามสถานที่ที่มั่วสุม โดยที่ได้ก็ออกจากบ้านและกลับบ้านตรงเวลา และหนีโรงเรียนแล้วไม่กลับบ้าน (พะยอม อิงคตานววัฒน์, 2530: 31-32) ปัญหาการใช้สื่อในเกมส์ทางที่ไม่เหมาะสม โดยการเลียนแบบ โดยเฉพาะสิ่งที่เห็นบ่อยๆ เด็กจะซึมซับ และเลียนแบบพฤติกรรมจากสื่อ หากสื่อถ่ายทอดพฤติกรรมรุนแรงให้แก่เด็กบ่อยๆ เด็กมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมรุนแรงขึ้นได้ โดยจะเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นหลักๆ ได้แก่ ปัญหาการใช้สื่อในเกมส์ทางไม่เหมาะสม ปัญหา

ด้านยาเสพติด ปัญหาด้านผู้สาว ปัญหาเด็กหนีเรียน ปัญหาการทะเลาะวิวาท ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะต้องขอความร่วมมือจากทุกๆ ฝ่าย โดยเฉพาะระดับชุมชน ซึ่งเป็นฐานรากของสังคมต้องผนึกกำลังเสริมสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ไม่ให้ปัญหายาเสพติดเข้ามาสร้างปัญหาให้กับชุมชนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งชุมชนแหล่งชุมชนแออัด ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชน เพื่อให้ปัญหายาเสพติดหมดไปจากสังคมไทยในอนาคตอันใกล้ (ธีระเกียรติ ธีระบุตร, 2548: 1)

จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบูรณาการบทบาทของพระสงฆ์ร่วมกับเครือข่ายสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชนภาคอีสาน โดยการทำงานของพระสงฆ์และเครือข่ายทางสังคมในการเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่เกิดในสังคมที่มีต่อด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมเมือง ด้านร่างกาย จิตใจอารมณ์ อันเป็นผลก่อให้เกิดปัญหาทางด้าน โดยที่นับวันจะมีความรุนแรงส่งผลกระทบเพิ่มขึ้นในวงกว้างออกไป ซึ่งบุคคลหรือสถาบันทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับเด็ก หรือเยาวชน ต้องหาวิธีการแก้ไข ยับยั้งการแพร่กระจายของปัญหาเหล่านี้ให้ลดน้อยลง เพื่อให้ลูกหลานเด็ก หรือเยาวชนที่พวกเขาเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งในสังคมไทย ที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมาและองค์ความรู้ในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมชุมชน
- 2.2 เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์และเครือข่ายสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชน ในภาคอีสาน
- 2.3 เพื่อศึกษาการบูรณาการบทบาทของพระสงฆ์และเครือข่ายสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชน ภาคอีสาน

3. ขอบเขตการวิจัย

เป็นการนำเสนอเนื้อหาวิจัยตามมุ่งศึกษาตามความมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาและองค์ความรู้ในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมชุมชน บทบาทของพระสงฆ์และเครือข่ายสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชนภาคอีสาน การบูรณาการบทบาทของพระสงฆ์และเครือข่ายสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชนภาคอีสาน ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดชัยภูมิ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยที่ประชากร เป็นประชาชนทั่วไปในภาคอีสาน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พื้นที่วิจัยจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีกลุ่มผู้รู้ในการให้ข้อมูล จำนวน 24 คน และกลุ่มผู้ปฏิบัติ จำนวน 36 คน และกลุ่มทั่วไป จำนวน 10 คน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแบบการสำรวจ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้รูปแบบการบูรณาการบทบาทของพระสงฆ์กับเครือข่ายทางสังคม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบ จำแนก แยกแยะให้เห็นถึงประเด็นที่มีความแตกต่างและสอดคล้องกัน เพื่อให้ง่ายต่อการนำเสนอ โดยการนำเสนอด้วยการพรรณนาโวหารตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

5. ผลการวิจัย

5.1 ความเป็นมาและและองค์ความรู้ในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชนภาคอีสาน

กระทรวงวัฒนธรรมเริ่มต้นเมื่อพุทธศักราช 2481 ต่อมา มีพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ มีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ มีการสถาปนากระทรวงวัฒนธรรมขึ้น มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้น โดยมีการกิจสำคัญครอบคลุมงานด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม โดยมีหน้าที่สำคัญในการเฝ้าดูทางวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยการกระแสนิยม บริโภคนิยม และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทางวัฒนธรรม ขยายการดำเนินการกระชับมายังจังหวัดต่าง ๆ

เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2545 โดยที่กระทรวงวัฒนธรรม ได้แยกออกมาจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดของแต่ละจังหวัดเกิดขึ้น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมาตั้งอยู่ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 และสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2542 ตั้งอยู่ที่ถนนเพชรมาตุคลา ตำบลมะเริง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยการการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมร่วมกับเครือข่ายสังคมในประเด็น การขับเคลื่อนเครือข่าย สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน การพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้ จัดอบรม การศึกษาข้อมูลเพื่อหาวิธีการป้องกัน การแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยการทำงานร่วมกันของคนที่เกี่ยวข้องในสังคม ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหายาเสพติด ซึ่งมีการกำหนดยุทธศาสตร์ แนวทาง นโยบาย แผนงาน ประสานงานสนับสนุน การดำเนินการ การติดตามประเมินผล การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบขั้นตอน และการทำงานร่วมกับสถาบันพระพุทธศาสนา สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ที่ว่าการอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ ได้ร่วมมือกันกับทางคณะสงฆ์เพื่อดำเนินงานร่วมกันในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม และเป็นสำนักงานวัฒนธรรมประจำจังหวัดดีเด่นในปี พ.ศ. 2556 และสำนักวัฒนธรรมจังหวัดชัยภูมิก็เช่นกัน ได้มีการดำเนินการในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมร่วมกันขององค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมกันในสังคม ในกาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีการทำงานร่วมกันกับคณะสงฆ์ในการดำเนินงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

การเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของวัดประมวณราชูร์ วัดป่าไผ่พลย์ และวัดสิริพงษ์สาวาส ซึ่งทั้ง 3 วัด เป็นสำนักปฏิบัติธรรม หรือสถานที่ปฏิบัติธรรม หรือศูนย์วิปัสสนากรรมฐาน หรือศูนย์อบรมวิปัสสนากรรมฐาน โดยให้การดำเนินการในการอบรมคุณธรรม จริยธรรม แก่เด็ก เยาวชน ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป มีการเข้าค่ายอบรม มีโครงการต่าง ๆ ที่ร่วมกันดำเนินการกับทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดอยู่เป็นประจำในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม

5.2 สภาพบทบาทของพระสงฆ์และเครือข่ายทางสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมในภาคอีสาน

5.2.1 สภาพบทบาทของพระสงฆ์ในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมภาคอีสาน

บทของพระสงฆ์ในการดำเนินงานทั้ง 5 ประเด็น ในวัดประมวณราชวรวิหาร วัดป่าไผ่บุญ วัด สรรพวงษ์สาวาส ดังนี้

ปัญหายาเสพติด

1) การวางแผน ปัจจุบันเป็นการแก้ไขปลายเหตุเท่านั้น คือจับกุมผู้กระทำความผิดขาด การร่วมกันวางแผนอย่างรัดกุมให้มีประสิทธิภาพ แต่การทำงานยังไม่ประสบความสำเร็จ เพราะขาด การทำงานแบบบูรณาการทุกภาคส่วน 2) การป้องกัน พระสงฆ์มีบทบาทในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด ได้บ้าง แต่ยังไม่มาก เนื่องจากการป้องกันปัญหาเสพติดต้องอาศัยความร่วมมือจาก เครือข่ายสังคมทุกภาคส่วน 3) การแก้ไข ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาระดับชาติที่รัฐบาลและทุก หน่วยงานต้องร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลดน้อยลงมาจากชุมชนและสังคมไทยแต่ การแก้ไขปัญหของพระสงฆ์ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดความร่วมมือจาก ภาครัฐ ให้การสนับสนุนหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว 4) การบรรเทาปัญหา พระสงฆ์ได้บรรเทาปัญหาเสพติด ในด้านการอบรมสั่งสอนเยาวชนผ่านโครงการอบรมค่ายพุทธ บุตร เป็นการเตือนสติให้เยาวชน

ปัญหาชู้สาว

1) การวางแผน การวางแผนที่ดีต้องวางแผนร่วมกับคณะครูอาจารย์และผู้ปกครองใน การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านชู้สาวให้ลดน้อยลงไป 2) การป้องกัน พระสงฆ์ผู้แสดงธรรมได้ย้า เตือนสติเยาวชน ในศีลข้อที่ 3 กาเมสุมิจจาจารา ให้ตระหนักรู้ในการปฏิบัติตัวที่เหมาะสม มีความ รักได้แต่รักให้เป็น 3) การแก้ไข เยาวชนสามารถเข้าถึงเรื่องเพศได้ง่ายทั้งสื่อต่างๆ สภาพสังคมรับ เอาวัฒนธรรมต่างชาติมามาก เรื่องเพศมีอิสระเสรีมากยิ่งขึ้น เยาวชนรับเอาวัฒนธรรมและค่านิยมที่ ผิดๆ มาขาดการพิจารณาไตร่ตรองถึงผลกระทบหรือผลเสีย ที่จะตามมา เช่นท้องขณะเรียนทำแท้ง ตลอดถึงทำร้ายตนเองและผู้อื่น 4) การบรรเทาปัญหา พระสงฆ์กระทำได้เพียงแค่อบรมสั่งสอนว่า กล่าวตักเตือนเยาวชน เพื่อให้สติจะทำอะไรให้คิดให้ละเอียดถี่ถ้วนเสมออย่าทำอะไรตามอำเภอใจ

ปัญหาทะเลาะวิวาท

1) การวางแผน เจ้าคณะจังหวัดมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกับเจ้าคณะอำเภอ เพื่อ วางแผนในเรื่องนี้ร่วมกับชุมชน การทะเลาะวิวาทกันในวัดหรือนอกวัด เวลามีกงานรื่นเริงภายในวัด เยาวชนแอบนำสุรามาดื่มภายในวัดในงานบวชหรืองานบุญกุศลต่างๆ 2) การป้องกัน การป้องกัน ปัญหาในปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะขาดการทำงานเชื่อมโยงบูรณาการ ร่วมกันกับเครือข่ายสังคมต่างๆ 3) การแก้ไข สาเหตุการดื่มสุราและสิ่งมีนเมาการแย่งคู่รัก คู่กรณีที่ มี เรื่องกันมานาน และการยกพวกทะเลาะวิวาทกันในนามสถาบัน ที่มีค่านิยมผิดๆ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดการทำงานร่วมกันกับเครือข่ายสังคม ทำงานไม่จริงจังจึงมีเพียงหน่วยงานหลักๆ ที่รับผิดชอบในการดูแลเยาวชนคือครอบครัว

สถาบันการศึกษา และตำรวจ 4) การบรรเทาปัญหา เยาวชนกลุ่มเสี่ยงมาอบรมค่ายพุทธบุตรเป็นประจำและต่อเนื่อง ตลอดถึงนำไปเข้าค่ายฝึกระเบียบวินัยที่ค่ายทหาร จะเป็นการดีมาก เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาให้ลดน้อยลงไป

ปัญหาหนี้เรียน

1) การวางแผน พระสงฆ์มีการวางแผนดำเนินงานทุกครั้ง เพื่อเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และเนื้อหาสาระส่วนเยาวชนหนี้เรียนในขณะที่อยู่ที่บ้านก็ควรเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองและโรงเรียนที่จะต้องช่วยกันดูแลและหาแนวทางป้องกันปัญหาต่อไป 2) การป้องกัน พระสงฆ์อยู่แต่ในวัดไม่สามารถที่จะไปดูแลเยาวชนนอกวัดได้ ผู้ปกครองต้องเอาใจใส่ดูแลเยาวชนมากกว่านี้ สถานศึกษาต้องติดตามดูแลเยาวชนกลุ่มเสี่ยง 3) การแก้ไขทางโรงเรียนยังขาดการจัดกิจกรรมที่เน้นให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมตามที่ตนเองถนัดและชอบ เช่น กีฬา ดนตรี ศิลปะ หรือเข้าร่วมชมรมต่างๆ พยายามให้ความสนใจเยาวชนกลุ่มนี้เป็นพิเศษ ค่อยพูดจากับเด็กอย่าดูด่าว่าร้าย 4) การบรรเทาปัญหา พระสงฆ์เป็นเพียงแนะนำอบรมสั่งสอนเพื่อเตือนสติให้เยาวชนรักการเรียน เพียรศึกษา ควรเน้นระเบียบวินัย

ปัญหาติดเกมส์

1) การวางแผน มีการแผนน้อย เนื่องจากการเล่นเกมส่วนมากเยาวชน จะเล่นกันที่บ้านและร้านเกมส์ เป็นหลักในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัด พระสงฆ์ได้มีการวางแผนเตรียมการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมธรรมะนันทนาการของค่ายพุทธบุตร 2) การป้องกัน พระสงฆ์มีส่วนเกี่ยวข้องโดยอ้อมกับเยาวชน บทบาททำได้แค่อบรมสั่งสอนให้เยาวชนเล่นเกมให้เป็น เล่นให้รู้เวลา เล่นเพื่อคลายเครียดหรือฝึกทักษะสมอง 3) การแก้ไข ผู้ปกครองแก้ปัญหาไม่นิมนวล ควรพูดจากับลูกดีๆ ด้วยเหตุผล ชี้แจงถึงโทษของการติดเกมส์โดยให้ปรับพฤติกรรมแบบค่อยเป็นค่อยไป ผู้ปกครองอย่างสั่งห้ามเลิกเล่นเกมโดยเด็ดขาด เพราะเยาวชนจะมีปฏิกิริยาต่อต้าน ควรคุยด้วยเหตุผลจะดีกว่า 4) การบรรเทาปัญหา บทบาทพระสงฆ์สามารถทำได้โดยการชี้แนะแนวทางถึงคุณและโทษของการเล่นเกมให้เยาวชนฟัง

5.2.2 สภาพปัญหาเครือข่ายทางสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมภาคอีสาน

สภาพปัญหาเครือข่ายสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมภาคอีสาน โดยสรุปทั้ง 5 ประเด็นในวัดประมวลาธารภูฏร์ วัดป่าไผ่ภูลย์ วัดศิริพงษ์าวาส ดังนี้

ปัญหายาเสพติด 1) การวางแผน การทำงานยังขาดการบูรณาการร่วมกันของเครือข่ายสังคม มีเพียงบางหน่วยงานที่ประสานทำงานกันเป็นครั้งคราว ยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร 2) การป้องกัน ปัจจุบันการทำงาน แบบบูรณาการเชื่อมโยงทุกหน่วยงานเข้าด้วยกันชุมชนขาดการแนะนำการประกอบอาชีพที่ดีและเหมาะสมให้กับเยาวชนจะได้ไม่หันไปจำหน่ายยาเสพติด และชุมชนขาดการรณรงค์ถึงโทษของยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง 3) การแก้ไข ส่วนมากแก้ไขปัญหาดังกล่าวเหตุ คือ การจับกุมผู้ผลิตรายย่อย ผู้จำหน่าย ผู้เสพ และผู้เดินยาได้ แต่การแก้ไขปัญหาก็ที่ดีที่สุด คือ การแก้ที่ต้นเหตุหรือที่มาของเยาวชนติดยา เสพติดต่างหาก

ปัญหาข้อ 1) การวางแผน มีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือร่วมกัน แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกหน่วยงาน มีเพียงคณะสงฆ์ ผู้ปกครอง สถานศึกษา และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อวางแผนในการรับมือป้องกันปัญหา 2) การป้องกัน ปัจจุบันเยาวชนรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา ส่งผลทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปและเป็นยุคเทคโนโลยีการสื่อสาร ไร้พรมแดน โดยเยาวชนสามารถเข้าถึงเรื่องเพศได้ง่ายและรวดเร็ว 3) การแก้ไข ปัจจุบันเยาวชนรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา ส่งผลทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปและเป็นยุคเทคโนโลยีการสื่อสาร ไร้พรมแดน โดยเยาวชนสามารถเข้าถึงเรื่องเพศได้ง่ายและรวดเร็ว 4) การบรรเทาปัญหา ในชุมชนและโรงเรียนควรจัดกิจกรรมรณรงค์เรื่องเพศศึกษา การปฏิบัติตนที่ถูกต้องและเหมาะสมในขณะที่อยู่กับเพศตรงข้าม

ปัญหาทะเลาะวิวาท 1) การวางแผน ต้องอาศัยความร่วมมือจากเครือข่ายสังคมทุกหน่วยงาน มีการประชุมเพื่อวางแผนในการดูแล ป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้หมดไป ผู้ปกครองและสถานศึกษา ต้องดูแลเอาใจใส่เยาวชนเป็นพิเศษ 2) การป้องกัน เป็นการส่งเสริมค่านิยมที่ดีจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง ขาดการอบรมบ่มนิสัยจากผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่ เยาวชนดื่มสุราและสิ่งมีนเมาทำให้เกิดความประมาทขาดสติ และการคบเพื่อนที่ไม่ดีชักนำไปในทางเสื่อมเสีย 3) การแก้ไข ขาดความยับยั้งชั่งใจและขาดสติ เนื่องจากการดื่มสุราและของมีนเมา การไปเที่ยวดูคอนเสิร์ตและงานรื่นเริงต่างๆ การทะเลาะกันเรื่อง ชู้สาว และการปลุกฝังค่านิยมผิดๆ เกี่ยวกับศักดิ์ศรีของสถาบันการศึกษาของตนเอง 4) การบรรเทาปัญหา สถาบันการศึกษาต้องทำความเข้าใจปรับเปลี่ยนทัศนคติในเชิงลบมาเป็นสร้างสรรค์ มีกิจกรรมต่างๆ ให้เยาวชนได้แสดงออกอย่างถูกต้อง และเหมาะสม เช่น ชมรมดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น

ปัญหาหนีเรียน 1) การวางแผน ปัจจุบันการวางแผนยังขาดความร่วมมือประสานงานกันแบบบูรณาการ เป็นเพียงบางหน่วยงานที่ปฏิบัติเป็นประจำ คือ ครอบครัว โรงเรียน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ 2) การป้องกัน ปัจจุบันปัญหาดังกล่าวน่าจะมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐ ได้มีการกวาดล้างควบคุมดูแล สถานบริการและสถานประกอบการต่างๆ 3) การแก้ไข ปัญหาเด็กหนีเรียนเป็นปัญหาสำคัญของการศึกษา เด็กและเยาวชนไม่สนใจเรียน และคิดว่าคงไม่เรียนแล้วอาจจะด้วยเหตุผลต่างๆ ของแต่ละบุคคล ซึ่งเยาวชนกลุ่มนี้แก้ไขยาก 4) การบรรเทาปัญหา อาศัยความร่วมมือของเครือข่ายสังคม วัด บ้าน โรงเรียน ชุมชน และภาครัฐในการเอาใจใส่ดูแล ป้องกันและแก้ไข ปัญหา

ปัญหาติดเกมส์ 1) การวางแผน ปัญหาเด็กติดเกมส์ มีผลกระทบต่อการเรียนอย่างแน่นอน ไม่สนใจอ่านหนังสือ เล่นแต่เกมส์อย่างเดียว งานบ้านก็ไม่ช่วยพ่อแม่ทำ ไม่สนใจคนรอบข้างเป็นคนเจ้าอารมณ์ หงุดหงิดง่าย 2) การป้องกัน ยังขาดการประสานความร่วมมือป้องกันปัญหากันอย่างจริงจัง มีการปฏิบัติแล้วก็เียบหายไปไม่ทำอย่างต่อเนื่อง 3) การแก้ไข เยาวชนหมกมุ่นอยู่กับการเล่นเกมจนติดไม่สนใจต่อการเรียน การงานที่บ้าน ไม่สนใจคนรอบข้าง หรือบางครั้งก็แสวงหาเงินมาเล่นเองหรือ ซื้อเกมส์ 4) การบรรเทาปัญหา เยาวชนจะเล่นเกมกันมาก ในช่วงปิดภาคเรียน ผู้ปกครองหนักใจอย่างยิ่ง เพราะไม่มีเวลาในการดูแลลูกหลาน ตัวเองก็ต้องไปทำงานเลี้ยงชีพ

5.2.3 การบูรณาการบทบาทของพระสงฆ์และเครือข่ายทางสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมชุมชนภาคอีสาน

ด้านยาเสพติด 1) การวางแผน ควรมีการประชุมเพื่อวางแผนเตรียมรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งภายในวัดให้ดีและวัดกลุ่มพร้อมทำงานแบบบูรณาการร่วมกับชุมชนและภาครัฐ โดยใช้หลัก “บวร” ปรีกษาหรือกันในการวางแผนดำเนินการ เช่น ให้ความรู้ความเข้าใจและโทษของยาเสพติดเป็นประจำ มีการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนดูแลกันเอง มีการอบรมค่ายพุทธบุตรเป็นประจำ ส่งเสริมกิจกรรมลานวัด ลานกีฬาต้านยาเสพติด เพื่อให้เยาวชนไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 2) การป้องกัน วัดมีการบำบัดผู้ติดยาเสพติดให้โทษ หรือมีการเทศนา/อบรมสั่งสอนให้เยาวชนหรือผู้ติดยาเสพติดให้ตระหนักถึงโทษของยาเสพติดให้มากขึ้นพระสงฆ์มีบทบาทในการป้องกันยาเสพติด คือ การจัดกิจกรรมต่างๆ การแสดงธรรม และการอบรมศีลธรรมให้กับเยาวชน 3) การแก้ไข พระสงฆ์มีการแสดงธรรมตามโอกาสอย่างเหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง เพื่อกล่อมเกลาคิดใจเยาวชนและชุมชนอย่างต่อเนื่องให้เข้มแข็ง เปิดอบรมการปฏิบัติธรรมให้สม่ำเสมอทุกภาคการศึกษา เพื่อร่วมด้วยช่วยกันในการแก้ไขปัญหา มีบทบาทในด้านความรู้ วิธีการ และขั้นตอนในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ บุคลิกภาพและพฤติกรรม 4) การบรรเทาปัญหา การร่วมมือที่เข้มแข็งปัญหาปลายเหตุสารพัดประการก็จะลดลง การผิดศีลธรรมก็จะลดลง ถ้าสร้างศีล 5 ให้แข็งแกร่งกฎหมายต่างๆ ก็ไม่ต้องบังคับใช้ เพราะไม่มีใครทำผิด ดังนั้น ขอให้พระสงฆ์ รักษาศีล 5 กันอย่างจริงจัง

ด้านซู้สาว 1) การวางแผน พระสงฆ์ควรมามีบทบาทส่วนร่วมในการวางแผน ในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งการแสดงธรรม อบรมคุณธรรมจริยธรรม เข้าค่ายพุทธบุตร ออกเดินทางไปบรรยายธรรมที่สถานศึกษาหรือในชุมชนต่างๆ มีการแสดงธรรมด้วยการใช้สื่อประกอบวีดิทัศน์เพื่อชี้ให้เห็นว่า ความรักให้ถูกต้องและเหมาะสม เน้นย้ำให้ตระหนักถึงการรักษาศีลข้อที่ 3 และพระสงฆ์ควรมีการวางแผนให้ดีภายในวัดและบูรณาการร่วมครอบครัวชุมชนต่อไป 2) การป้องกัน พระสงฆ์ในปัจจุบันควรมีบทบาทเชิงรุกมากขึ้นในการแสดงธรรม บรรยายธรรมกิจกรรมต่างๆ ผ่านโครงการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เยาวชนตระหนักรู้ถึงการป้องกันปัญหาซู้สาว โดยให้ความรู้ ความเข้าใจ การป้องกันการตั้งครุฑที่ยังไม่พร้อม ไม่ส่งเสริมให้มีความรักในวัยเรียน ควรหากิจกรรมที่สร้างสรรค์มาทำ 3) การแก้ไข พระสงฆ์ควรอบรมชี้ให้เยาวชนเห็นว่า ไม่ควรมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร หรือถ้ามีต้องรู้จักป้องกันตนเอง ถ้าหากเกิดผิดพลาดมา อย่าทำแท้งโดยเด็ดขาด เพราะมันบาปมาก เป็นการฆ่ามนุษย์ที่บริสุทธิ์คนหนึ่ง และเป็นคติความทางอาญาอีกด้วย เมื่อรับทำผิดพลาดลงไปแล้ว เราต้องกล้ายอมรับและเผชิญกับความจริง พร้อมทั้งจะดูแลเป็นพ่อแม่ที่ดีของลูกๆ ในอนาคตต่อไป 4) การบรรเทาปัญหา พระสงฆ์ให้การอบรม/แสดงธรรมหรือบรรยายธรรมตามโอกาสต่างๆ หรือแม้แต่ในค่ายพุทธบุตร มีกิจกรรมให้ความรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติตนที่เหมาะสมและถูกต้องในเรื่องเพศศึกษา เป็นการปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนโดยเฉพาะผู้หญิง ให้รักตัวเอง ตามคำโบราณที่ว่า “รักนวลสงวนตัว”

ด้านทะเลาะวิวาท 1) การวางแผน ควรมีการวางแผนเตรียมการรับมือกับการทะเลาะวิวาทของเยาวชนที่มาจากการดื่มสุราและของ มึนเมา การเสพยาเสพติด ค่านิยมผิดๆ พระสงฆ์ควร มีการวางแผนการอบรมสั่งสอน การแสดงธรรมตามโอกาสต่างๆ การใช้กิจกรรมต่างๆ ในค่ายพุทธบุตร เพื่อเสริมสร้างความรักสามัคคีต่อกันและกัน 2) การป้องกัน มีการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ไม่มีค่านิยมที่ผิดตามเพื่อนๆ ที่ยุยงส่งเสริมไปในทางที่ผิด เช่น สร้างค่านิยม รักศักดิ์ศรีสถาบันไปในทางที่ผิด การดื่มสุราและของมึนเมา พระสงฆ์ควรมีกิจกรรมที่สร้างสรรค์เพื่อสร้างความรักความสามัคคีในหมู่คณะที่ถูกต้องและเหมาะสม ให้มีความรักใคร่เมตตาปรารถนาดีต่อกันโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมรู้รักสามัคคี กิจกรรมผืนผ้าใบ เป็นต้น 3) การแก้ไข โดยให้อาสาในการแก้ไขตนเอง ไม่ซ้ำเติมหรือประณามการกระทำ ควรพูดให้กำลังใจ มีการบรรยายธรรมประกอบสื่อเอาให้เยาวชนน้ำตาตกให้ได้ ถือว่าเป็นบทบาททำทนายพระวิทยากรเป็นอย่างดี ให้เยาวชนเดินจงกรม-นั่งสมาธิ ปรับอารมณ์ที่ฟุ้งซ่านวุ่นวายเป็นเย็นสบายและสงบ 4) การบรรเทาปัญหา พระสงฆ์ควรมีการอบรมบ่มนิสัยเป็นการเตือนสติให้เยาวชนตระหนักว่าสิ่งที่เขาทำดีหรือไม่ดี สร้างสรรค์หรือทำลายคนที่เสียใจที่สุดคือบิดามารดาที่ลูกไม่รักดี

ด้านหนีเรียน 1) การวางแผน พระสงฆ์ต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อเป็นเครือข่ายในการทำงานร่วมกันในการหนีเรียนของเด็ก โดยการเตือนสติเสียมากกว่า มีการเช็คชื่อทำกิจกรรมตลอดเวลา มีพี่เลี้ยงคอยดูแลใกล้ชิด และที่สำคัญจับเยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่มีพฤติกรรมหนีเรียนให้มาทำกิจกรรมหรือเป็นหัวหน้ากลุ่มก็ได้ตามความเหมาะสม 2) การป้องกัน วัดที่ดูแลเยาวชนมาเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ พระวิทยากรควรทักทายให้ความสนใจเยาวชนคนนั้นเป็นพิเศษ เพื่อกระตุ้นให้เขาได้ร่วมกิจกรรมแน่นยำเตือนสติให้เยาวชนได้ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองในขณะนี้ว่าต้องตั้งใจเรียนหนังสือ เพื่อนำความรู้ต่างๆ ไปประกอบอาชีพเมื่อเราศึกษาจบมาแล้ว 3) การแก้ไข วัดควรมีมาตรการบทลงโทษที่สร้างสรรค์ เช่น ทำความสะอาดวัดล้างห้องน้ำ เก็บขยะ เป็นต้น ส่วนการกระตุ้นจิตสำนึกให้ทุกคนได้ทราบบทบาทหน้าที่ที่ควรกระทำ นั่นคือ ตั้งใจเรียนหนังสือ ตั้งใจทำกิจกรรมต่างๆ เพื่ออนาคตที่ดีจะได้ไม่ต้องลำบาก พ่อแม่ผู้อยู่เบื้องหลังรอความสำเร็จท่านจะได้ภูมิใจที่ลูกๆ ตั้งใจเรียน เป็นการเตือนสติให้เยาวชนกลับตัวกลับใจเสียใหม่ สิ่งที่เกิดพลาดไปแล้ว ก็ให้ไปผ่านไปจงเริ่มต้นใหม่ เพื่ออนาคตที่ดีใสในวันข้างหน้า 4) การบรรเทาปัญหา พระสงฆ์ควรเฝ้าระวังวัฒนธรรมปัญหาเยาวชนหนีเรียน วิเคราะห์ให้ออกว่าที่เยาวชนหนีเรียนเพราะอะไร เรียนไม่เข้าใจ เรียนไม่รู้เรื่อง สาเหตุมาจากคุณครูสอนไม่ดีเลยไม่เข้าใจ หรือเยาวชนไม่สนใจเรียนเอง แต่ถ้าเป็นที่ครูต้องแก้ที่ครู เป็นที่ผู้เรียนก็ต้องแก้ที่เยาวชน

ด้านติดเกมส์ 1) การวางแผน พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการเตือนสติให้เยาวชนรู้จักเล่นเกมให้เป็น และเล่นให้ถูกเวลา สอนให้รู้จักแบ่งเวลาให้เป็น เช่น ทำงานบ้าน ทำการบ้าน ดูโทรทัศน์ เล่นเกมส์ในวันหนึ่งไม่ควรเล่นเกมเกิน 2 ชั่วโมง ต้องจัดสรรเวลาให้เป็น ต้องมีสัญญาณแตรตนเอง ผู้ปกครองควรตั้งกติกาก่อนการเล่นเกมส์ตั้งแต่แรก อย่าตามใจจนเกินไป เพราะเกมส์มันเป็นดาบสองคม มีทั้งดีและไม่ดี ถ้าหมกมุ่นจนเกินไปทำให้มีอารมณ์รุนแรง จะเอาแต่ชนะให้ได้ 2) การป้องกัน มีการแนะนำวิธีการเล่นเกมให้ถูกต้อง ควรแบ่งเวลาเล่นให้เป็น ไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมงต่อวัน ไม่ควร

เล่นเกมที่อันตราย คือ การต่อสู้ที่รุนแรง การฆ่าผู้อื่นที่โหดเหี้ยม เพราะจะส่งผลอันตรายทางจิต โดยไม่รู้ตัว การเล่นเกมที่สร้างสรรค์เพื่อคลายเครียด ไม่ใช่ยิ่งเล่นยิ่งกดดันเพื่อนเอาชนะให้ได้ ผู้ปกครอง ควรเอาใจใส่ดูแลอย่าใกล้ชิด ไม่ควรปล่อยให้เด็กและเยาวชนไปเล่นเกมตามร้านเกมส์ ต่างๆ ตามลำพัง 3) การแก้ไข ควรอธิบายให้เยาวชนเข้าใจถึงผลดีและผลเสียของการเล่นเกม เล่นได้แต่อย่าหมกมุ่นจนเกินไป เล่นให้พอดี เล่นให้เป็นเวลา ผู้ปกครองควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ เยาวชนก่อนเริ่มการปรับพฤติกรรมการเล่นเกม มีการตกลงกติกาให้ชัดเจนก่อนอนุญาตให้เล่นเกม ควรเอาใจจริงเอาใจกับข้อตกลงหรือกติกาที่ตั้งเอาไว้ และค่อยๆปรับพฤติกรรมทีละน้อย แบบ ค่อยเป็นค่อยไป แต่สม่ำเสมอ 4) การบรรเทาปัญหา พระสงฆ์ควรชี้ให้เห็นถึงภัยอันตรายจากการ เล่นเกมที่รุนแรง การหมกมุ่นจนเกินไป เพราะการเล่นเกมเป็นดาบสองคมมีทั้งคุณและโทษ ควร เล่นเกมที่สร้างสรรค์ เล่นให้เป็นเวลา

6. อภิปรายผล

6.1 การแก้ไข โดยจากสภาพปัญหาสาเหตุ โดยเยาวชนรับเอาวัฒนธรรมมีการเลียนแบบ พฤติกรรม ขาดความร่วมมือจากเครือข่ายสังคมในการแก้ไขปัญหา การแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ คือ จับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ควรที่จะเริ่มจากครอบครัว โรงเรียนและชุมชน และการแก้ไข ปัญหาของพระสงฆ์ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดความร่วมมือจากภาครัฐ ให้การสนับสนุนหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิสิฐ บัญไชย และทรงคุณ จันทร (2540) พบว่า พระสงฆ์เป็นหลักสำคัญในการเผยแพร่หลักพุทธศาสนา แก่ประชาชน มีบทบาทในการพัฒนาสังคมทั้งในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจการพัฒนาสังคม การ พัฒนาการศึกษ การพัฒนา ด้านสุขภาพอนามัยและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความ เชี่ยวชาญของพระสงฆ์แต่ละรูปที่สั่งสมมาจากประสบการณ์การศึกษาเล่าเรียน การทดลองปฏิบัติ ด้วยตนเอง

6.2 การแก้ไข โดยจากสภาพปัญหาผู้สาว ควรแก้ที่ต้นเหตุ ขาดการควบคุมดูแลจาก เครือข่ายสังคมอย่างจริงจังในการแก้ไขป้องกันและปราบปรามเว็บไซต์ ลามกอนาจารต่างๆ พระสงฆ์มีบทบาทด้วยการเตือนสติให้เยาวชนได้รับรู้ถึงผลเสียของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เนื่องจากเยาวชนสามารถเข้าถึงเรื่องเพศได้ง่ายทั้งสื่อต่างๆ สภาพสังคมรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติมา มาก เรื่องเพศมีอิสระเสรีมากยิ่งขึ้น เยาวชนรับเอาวัฒนธรรมและค่านิยมที่ผิดๆ เยาวชนเห็นทาง ศาสนา ขาดศีลธรรมประจำใจ ขาดการพิจารณาไตร่ตรองถึงผลกระทบหรือผลเสีย ที่จะตามมา เช่น ท้องขณะเรียน ทำแท้ง ตลอดถึงทำร้ายตนเองและผู้อื่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kvarfordt (2005) พบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีทัศนคติที่ดีต่อบทบาทของศาสนา และจิตวิญญาณในการปฏิบัติงาน สังคมสงเคราะห์ เป็นบวกเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องของศาสนา และจิตวิญญาณในเด็กและชีวิตของ เยาวชนและประชาชนประจำค่อนข้างมากและประสบการณ์กับจิตวิญญาณและศาสนา ละเมิด ละเลย ในเด็กและเยาวชน การที่พวกเขาแทรกแซงโดยใช้หลากหลาย ศาสนาและจิตวิญญาณมา มี บทบาทกับประชานิยม และในขณะที่ร้อยละขนาดเล็กของผู้ตอบสัมภาษณ์เป็นเด็กและเยาวชนมา ด้วยปัญหาทางศาสนาหรือจิตวิญญาณเกือบสองเท่าของจำนวน รู้สึกว่าเด็กอาจจะช่วยในการมีส่วน

ร่วมได้ถ้าจิตวิญญาณหรือเรื่องศาสนาเข้ามาแทรกแซง ส่วนใหญ่ผู้รายงานรายงานว่าปัญหาทางศาสนาหรือจิตวิญญาณไม่ค่อยมีถ้าเคยมีการแทรกแซง ในการศึกษาการทำงานของสังคมและการฝึกอบรมกับจำนวนเกือบเท่ากับผู้ที่เข้าร่วมการพอใจหรือไม่พอใจกับการศึกษานี้ ทศนคติเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องของศาสนาและจิตวิญญาณในเด็กและชีวิตของเยาวชนนั้นจำนวนเด็กและเยาวชนเห็นในแต่ละสัปดาห์ และการมีส่วนร่วมตอบแบบสอบถามในกิจกรรมทางศาสนาหรือจิตวิญญาณส่วนตัวผลกระทบการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์และการศึกษารวมถึงแนวทางจริยธรรม

6.3 การป้องกัน โดยการปัญหาติดเล่น ซึ่งผู้ปกครองไม่ตั้งกติกาในการเล่น โดยตกลงกับเยาวชนตั้งแต่แรกว่า ให้เล่นได้แต่เล่นเป็นเวลา โดยแบ่งเวลาให้เป็น และอย่าเล่นเกมที่รุนแรง เช่น ฆาตกรรม เพศ และยาเสพติด ส่วนทางวัดอาจจะยังไม่สามารถเข้าไปดูแลเยาวชนในบ้านหรือร้านเกมได้ เป็นเพียงชี้แนะว่าอะไรควรไม่ควรหรือเล่นเกมได้ แต่รู้จักแบ่งเวลาหรือไม่ควรหมกมุ่นจนเกินไป นอกจากนี้พระสงฆ์มีส่วนเกี่ยวข้องโดยอ้อมกับเยาวชน บทบาททำได้แค่อบรมสั่งสอนให้เยาวชนเล่นเกมให้เป็น เล่นให้รู้เวลา เล่นเพื่อคลายเครียดหรือฝึกทักษะสมอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิการ์ โอมุณ (2526) พบว่า พระสงฆ์เป็นสื่อบุคคลที่มีความสามารถและทรงคุณค่าในการพัฒนาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีทั้งนี้ เพราะในทัศนะของประชาชนมีความเห็นว่าพระสงฆ์เป็นสื่อบุคคลที่ประกอบไปด้วยความน่าไว้วางใจ ความสามารถในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลกับประชาชนและความกระตือรือร้นในการทำงานพัฒนาท้องถิ่น การมีพระสงฆ์เป็นสื่อบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจยอมรับนับถือและความเชื่อมั่นจากประชาชน จึงน่าจะมีการสนับสนุนให้พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นผู้นำความคิด เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารความรู้ ความคิดและนวัตกรรมอย่างเต็มที่ ก่อนอื่นรัฐบาลน่าจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระสงฆ์ในฐานะที่เป็นสื่อบุคคลเพื่อช่วยสนับสนุนการพัฒนาชนบท และเพื่อที่พระสงฆ์จะได้กระทำหน้าที่นี้อย่างเต็มที่ รัฐควรจัดอบรมให้พระสงฆ์ได้มีความรู้ในหลักการพัฒนา นอกเหนือไปจากหลักธรรมที่ต้องศึกษาและให้ถือเป็นนโยบายว่า การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์จะเป็นกุศลมหาศาลได้เมื่อได้มีการเตรียมพระสงฆ์เพื่อสนับสนุนงานพัฒนาแล้ว นโยบายการใช้ทรัพยากรทางการสื่อสารของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

7. ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยสามารถนำไปจัดทำข้อมูลเอกสารเป็นองค์ความรู้ในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชนภาคอีสาน และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการค้นพบนำไปใช้ในวางแผนงานโครงการ และกิจกรรมในการพัฒนาเยาวชน วัด ชุมชน เพื่อเป็นการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ค้นพบในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการบูรณาการบทบาทของพระสงฆ์และเครือข่ายสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชนภูมิภาคอื่นๆ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์และเครือข่ายสังคมในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของชุมชนภาคอีสาน

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยค่ายพุทธบุตรเพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมของเยาวชนภาคอีสาน

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ โอมุณเณ. (2526). “บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น:เฉพาะกรณีโครงการสหบาลข้าวหมู่บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คุณ โทจันทร์. (2552). *บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนา*. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2526). *การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และกิจการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ธีระเกียรติ ธิษะบุตร (2548). “ความร่วมมือของเครือข่ายสังคมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลพลโยธิน” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- บรรพต วีระสัย และคณะ. (2523). *พระสงฆ์กับสังคมไทยโดยพิจารณาในเชิงสังคมเศรษฐกิจการเมืองและการปกครองศึกษาในกรณีวัดในกรุงเทพฯ*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- พะยอม อิงคตานุวัฒน์. (2530). *เด็กกับโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายการเผยแพร่ความรู้สมาคมวางแผน และครอบครัวแห่งประเทศไทย.
- พิสิษฐ์ บุญไชย และทรงคุณ จันทร. (2540). *ศาสนาพุทธ:สถานภาพ บทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมอีสาน*. สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิทย์ วิทเศเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรณปก. (2533). *พระพุทธศาสนาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- สุดาพร สีนประสงค์. (2550). *สาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษาระดับอาชีวศึกษาประเภทช่างอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร*. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.